

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖ KULTŪROS PAVELDO KOMISIJA
VALSTYBINĖS KULTŪROS PAVELDO KOMISIJOS POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2015 m. gruodžio 11 d. Nr. V17-10(6.1.)
Vilnius

Posėdis vyko nuo 9.00 val. iki 12.00 val.

Posėdžio pirmininkė – Valstybinės kultūros paveldo komisijos (toliau – Komisija) pirmininkė Gražina Drėmaitė

Posėdžio sekretorė – Komisijos vyr. specialistė Anželika Vėžienė

Dalyvavo:

Komisijos nariai – Zenonas Butkus, Adomas Butrimas, Gražina Drėmaitė, Augis Gučas, Jūratė Jurevičienė, Evelina Karalevičienė, Albinas Kuncėvičius, Nijolė Laužikienė, Juozas Algirdas Pilipavičius, Deividas Rimkevičius, Gediminas Rutkauskas, Nadežda Spiridonovienė.

Komisijos darbuotojai – Viktorija Gadeikienė, Algimantas Gražulis, Juozas Lapinskas, Artūras Stepanovič.

Kiti dalyviai – sąrašas pridedamas.

DARBOTVARKĖ:

1. Dėl informacijos apie kultūros paveldo atgaivinimo ir pritaikymo galimybes naujuoju finansiniu laikotarpiu.
2. Dėl kilnojamųjų kultūros vertybių įrašymo į Kultūros vertybių registrą.
3. Dėl Komisijos 2016 m. veiklos programos.

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Supažindino Komisijos narius su Ministro Pirmininko 2015-11-20 potvarkiu Nr. 222 ir Lietuvos Respublikos Prezidentės 2015-12-04 dekretu dėl naujų Komisijos narių skyrimo.

Posėdžio darbotvarkei pritarta.

1. SVARSTYTA. Informacija apie kultūros paveldo atgaivinimo ir pritaikymo galimybes naujuoju finansiniu laikotarpiu.

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Informavo Komisijos narius apie vykusią konferenciją dėl Europos Sąjungos struktūrinės paramos lėšų kultūros paveldo apsaugai. Pasiūlė klausimą pristatyti Kultūros ministerijos Europos Sąjungos paramos skyriaus vyr. specialistui A. Jautakiui.

A. Jautakis

Lapkričio 27 d. įvyko konferencija, kurios pagrindinis tikslas buvo pristatyti visus finansinius šaltinius paveldo tvarkybai ir kitų ministerijų dalyvavimą. Konferencijoje dalyvavo Vidaus reikalų ministerijos, Kultūros paveldo departamento ir kitų institucijų atstovai. Skaidrių pagalba pristatomos veiklos, kurios yra sugrupuotos pagal ministerijas. Skaidrės parengtos pagal konferencijoje skaitytus pranešimus. Konferenciją organizavo Kultūros paveldo departamentas, nes savivaldybės neturi pakankamos informacijos apie visus finansavimo šaltinius.

Žemės ūkio ministerija: vykdomos 2 priemonės (kaimų atnaujinimo ir LEADER vietos veiklos grupės (pagal strategiją, mišrūs subjektai). Atnaujinant kaimus lėšos dažniausiai skiriamos

gatvių, aplinkos ir pan. tvarkymui. Lėšos retai skiriamos paveldui. Lėšos amatų centrams skiriamos pagal atskirą priemonę (tikslinės lėšos).

LEADER programos tikslas – darbo vietų kūrimas, socialinės atskirties ir skurdo mažinimas. Šiuo metu rengiamos strategijos. Programą planuojama įgyvendinti 2017 metais.

Naujajame periode bus galima panaudoti tik apie 50-60 proc. lėšų. Likusi lėšų dalis – minkštosioms veikloms (Vidaus reikalų ministerijos kompetencijai tenka didesnės teritorijos). Projekto vertė – 200 tūkst. eurų.

Vidaus reikalų ministerija: šiame periode vykdoma regioninės plėtros strategija. Dirbama su tikslinėmis teritorijomis (nuo 6000 gyventojų) ir mažosiomis tikslinėmis teritorijomis (1000-6000 gyventojų). Lėšos tikslinės, skirtos konkrečiam miesteliui. Dažniausiai skiriama centrui.

12 savivaldybių negauna Vidaus reikalų ministerijos lėšų.

Galimybės paveldui – savivaldybės retai skiria lėšų. Daugiausia lėšų skiriama miesto reikmėms. Lėšos negali būti skiriamos tyrimams, kultūros ir švietimo įstaigoms.

Vidaus reikalų ministerija bendradarbiauja su kitomis valstybėmis, būtinas bent vienas partneris. Kai kur galimos tik minkštosios veiklos.

Ūkio ministerija: turizmo priemonės nebepopuliarios ES (dėl piktnaudžiavimo), apribotos. Turi būti integralios lėšos, ne tikslinės vien turizmui. Šiuo metu koncentruojamasi į prioritetinius regionus ir maršrutus. Turizmo priemonės valdo ir kitos institucijos. Lėšos skiriamos konkurencingumui skatinti ir aplinkosaugai, darniai klimato kaitai. Kooperuojamos ir Kultūros ministerijos lėšos.

Valstybinio turizmo departamento veiklos: vykdyti kultūrinių maršrutų aktualizavimą. 3 kultūriniai keliai išskirti – gintaro kelias, kurortinės teritorijos (Druskininkai), žydų kultūros kelias. Maršrutai – Lietuvos pilių, Lietuvos dvarų, Lietuvos iškilių menininkų.

Kultūros paveldo departamentas: pristatė valstybės biudžeto lėšomis finansuojamus paveldo objektus.

Kultūros ministerija yra naujokė administruojant ES paramą. Pristatė atliktus ir planuojamus veiksmus. 2014 metais nustatytas poreikis – apie 4 mlrd. litų. Išleista Kultūros paveldo departamento aktualizavimo programa, kurioje numatytas tvarkytinų kultūros paveldo objektų sąrašas (priedas). Surikiuota prioriteto tvarka pagal investicijų efektyvumo rodiklį. Rinkodaros planai pateikti. Rengiamas finansavimo sąlygų aprašas. Šiuo metu jis pateiktas Finansų ministerijai.

Stengiamasi derinti su kitais finansavimo šaltiniais. Apribojimas – 5 mln. eurų. Esama nesutarimų dėl šių lėšų apskaičiavimo.

Regioninio planavimo kriterijai – ne Kultūros ministerija, o plėtros tarybos priims sprendimus. Bus organizuojami du konkursai: 1. subsidijai ir 2. paskolai.

Klausimų dalis:

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Klausė dėl „rekonstrukcijos“ termino. Kuri institucija nutaria dėl „rekonstrukcijos“ termino išbraukimo.

A. Jautakis

„Rekonstrukcijos“ termino neturėtų likti. ES tokio reikalavimo netaiko. Dėl Sapiegų rūmų tvarkybos – „rekonstrukcijos“ terminas nėra problema, šiuo atveju labiau kliūna 5 mln. eurų riba.

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Gal reikėtų kreiptis į Kultūros ministeriją ar Ministrą Pirmininką dėl „rekonstrukcijos“ termino išbraukimo.

Komisijos narė J. Jurevičienė

Ar bus prašoma Komisijos kaip ekspertės nuomonės atrenkant projektus ar kitais klausimais?

A. Jautakis

Buvo svarstoma dėl Komisijos kaip socialinio partnerio kvietimo. Finansų ministerija šiam siūlymui nepritarė. Nėra kito būdo įtraukti Komisijos. Komisija galėtų tik konsultuoti.

Komisijos narė N. Laužikienė

Ar valstybės finansuojamų prioritetinių paveldo objektų sąrašas yra baigtinis? Buvo atrinkti ministerijai pavaldūs objektai. Ar žynibiškumas tėra vienintelis kriterijus?

A. Jautakis

Sąrašas gali kisti tik keičiant strateginį dokumentą, tačiau pakeitimas nenumatytas. Papildžius sąrašą, kuris nors objektas neteks finansavimo. Ištirti subjektai ir paraiškos, buvo nutarta finansuoti tik ministerijai pavaldžius paveldo objektus. Kiti subjektai galėtų būti finansuojami tik pagal konkursą.

Komisijos narys A. Kuncevičius

Klausė dėl sąrašo eiliškumo, prioritetų, rezervinių objektų. Ar sąrašas jau patvirtintas?

A. Jautakis

Sąrašė pirmiausiai pateikti objektai, pasirenge vykdyti projektą. Rezervinis objektas – Vilniaus kalnų parkas. Lėšų skirs ir Aplinkos ministerija.

Komisijos narys G. Rutkauskas

Į sąrašą įtraukti kultūros infrastruktūros objektai. Ar ministerijoje buvo kalbėta apie kultūros paveldo objektų išsaugojimą, o ne tik apie infrastruktūrą?

A. Jautakis

Savivaldybės teikė paraiškas dėl valstybinės reikšmės kultūros paveldo objektų finansavimo, tačiau nutarta apsiriboti tik valstybės įstaigomis.

Komisijos narys A. Kuncevičius

Kultūros ministerija turėjo informuoti, jog bus finansuojami tik jai pavaldūs paveldo objektai. Aukštosios mokyklos buvo informuotos apie galimybę teikti paraiškas, nors finansavimas nebuvo numatytas.

Komisijos narė N. Laužikienė

Ar Kultūros ministerija dalyvaus atrenkant projektus regioninio planavimo būdu.

A. Jautakis

Kultūros ministerija jau nebedalyvauja. Sudaryti rekomenduojami sąrašai. Kultūros ministerija derins regioninės plėtros planą, į kurį turi būti įtraukti visi ES paramos lėšomis finansuojami projektai. Kultūros ministerija nederins regioninio plėtros plano, jei investavimas nebus efektyvus.

Komisijos narys G. Rutkauskas

Kvestionuoti sąrašą nėra korektiška, bet ar Komisijai nereikėtų kreiptis į Kultūros ministeriją ir dėl galimybės į sąrašą įtraukti ir kitus objektus. Yra ir kitų vertingų objektų.

A. Jautakis

Prioritetas – ne reikšmingumas, o investicijų efektyvumo rodiklis. Sąrašė yra tiek pasirengusių, tiek nepasirengusių pretendentų.

Komisijos narys J. A. Pilipavičius

Jeigu į Sapiegų rūmų tvarkybą būtų investuota tiek, kiek į Užutrakio dvaro sodybą, tuomet būtų galima lyginti investicijų efektyvumą.

A. Jautakis

Lyginami nauji būsiami srautai.

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Siūlė raštu kreiptis į Kultūros ministeriją ir Ministrą Pirmininką dėl Komisijos narių pateiktų pastabų.

Bendru sutarimu pritarta.

NUTARTA. Raštu kreiptis į Kultūros ministeriją ir Ministrą Pirmininką dėl Komisijos narių pateiktų pastabų.

2. SVARSTYTA. Kilnojamųjų kultūros vertybių įrašymas į Kultūros vertybių registrą.

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Komisija gavo Kultūros paveldo departamento raštą, kuriame prašoma Komisijos kuo skubiau pritarti kultūros vertybių įrašymui į Kultūros vertybių registrą. Siūlė klausimą pristatyti Kultūros paveldo centro atstovei S. Poligienei.

S. Poligienė

Komisijos nariams teikiami aprašai. Skubiai reikėjo parengti kultūros vertybių dosjė. Objektai gražinami Katalikų bažnyčiai iš muziejų (Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus ir Lietuvos nacionalinio muziejaus). Tai – skulptūra „Prisikėlęs Kristus“, reljefas „Paskutinė vakarienė“, skulptūra „Veliunos Madona“.

Kyla klausimų dėl vienos vertybės – skulptūros „Veliunos Madona“, kuri perduodama Kauno arkivyskupijai. Kodėl tuo pačiu įsakymu neprašyta jos deponuoti muziejuje? Kyla abejonių dėl saugojimo mažame Kauno arkivyskupijos muziejuje.

Komisijos narė E. Karalevičienė

Klausė dėl Kauno arkivyskupijos pozicijos. Ši vertybė neturėtų būti Kauno arkivyskupijoje.

S. Poligienė

Kauno arkivyskupijos pozicija dar nežinoma, bet reikėtų kalbėtis.

Komisijos narys A. Kuncevičius

Apsauga privalo būti užtikrinta.

A. Degutis

Gražinimas vyksta Bažnyčios prašymu. Apsaugos klausimas Kaune yra problematinis. Siūlė Komisijai įrašyti sąlygą dėl tinkamo saugojimo.

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Siūlė bendru sutarimu pritarti įrašymui su sąlyga, jog bus užtikrinta tinkama apsauga.

Komisijos narė N. Laužikienė

Reikėtų užtikrinti ne tik saugojimą, bet ir prieinamumą.

S. Poligienė

Pristatė paveikslus „Šv. Izidorius artojas“ ir „Dvasininko portretas“, siūlomus įrašyti į Kultūros vertybių registrą.

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Siūlė pritarti kultūros vertybių įrašymui į Kultūros vertybių registrą. Dėl tinkamo skulptūros „Veliunos Madona“ saugojimo ir prieinamumo bus raštu kreiptasi į Kultūros paveldo departamentą.

Bendru sutarimu pritarta.

NUTARTA. 1. Pritarti siūlomų kultūros vertybių įrašymui į Kultūros vertybių registrą. 2. Dėl tinkamo skulptūros „Veliunos Madona“ saugojimo ir prieinamumo raštu kreiptis į Kultūros paveldo departamentą.

Komisijos narys A. Gučas prisijungė prie posėdžio.

3. SVARSTYTA. Komisijos 2016 m. veiklos programos aptarimas.

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Informavo apie Komisijos nario A. Butrimo raštu pateiktą siūlymą kitais metais analizuoti Komisijos 2012-2015 metų sprendimų vykdymą. Siūlytų šį klausimą skaidyti pagal temas.

Informavo apie Komisijoje gautą ICOMOS Lietuvos nacionalinio komiteto Klaipėdos pakomitečio 2015-11-29 raštą „Dėl grėsmės paveldinio Klaipėdos senamiesčio komplekso“.

(unikalus kodas 16075) vertėms“ ir 2015-12-01 raštą „Dėl senųjų Klaipėdos jūrų tvirtovės gynybinių įrenginių reikšmės Klaipėdos senamiesčio komplekse (unikalus kodas 16075) vertei“. Gal reikėtų rengti išvažiuojamąjį posėdį į Klaipėdą ir svarstyti Pakrančių apsaugos programą?

Komisijos narė N. Laužikienė

Siūlė svarstyti Jūrinio paveldo ir pakrančių teisinio reglamentavimo problemas. Reikėtų svarstyti sprendimų vykdymą. Teisinės problemos – platus klausimas. Pritarė siūlymui rengti išvažiuojamąjį posėdį.

Komisijos narys G. Rutkauskas

Siūlė kreiptis į centrinį ICOMOS komitetą, ar ICOMOS padalinio nuomonė buvo su juo suderinta.

Kitais metais siūlė svarstyti, ar paveldosaugoje laikomasi minimalios intervencijos ir aptarti, kas yra daroma, kad nesikartotų problemos.

Komisijos narė J. Jurevičienė

Siūlė rengti konferenciją šiuo klausimu. Pritarė Komisijos nario G. Rutkausko siūlymui.

Siūlė tęsti apskritųjų stalų su bendruomenėmis, vietos paveldosaugininkais ir pan. rengimą jiems aktualiais klausimais.

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

2015 metais planuotas išvažiuojamasis posėdis į Rytų Lietuvos regioną. Informavo, jog Jašiūnų bendruomenė subūrė žmones, veda ekskursijas po kultūros paveldo objektus, reikėtų su ja kalbėtis.

Komisijos narys A. Kuncevičius

2016 metai – Piliakalnių metai.

Komisijos narys J. A. Pilipavičius

Pritarė Komisijos narės J. Jurevičienės siūlymui. Siūlė tema: „Savivaldybių ir vietos bendruomenių vaidmens kultūros paveldo apsaugoje didinimas“. Reikėtų skatinti vietos bendruomenes. Siūlė kartu dirbti su Etninės kultūros globos taryba.

Komisijos narys A. Butrimas

Siūlė šį klausimą svarstyti be Etninės kultūros globos tarybos.

Komisijos narė E. Karalevičienė

Siūlė svarstyti Kauno tvirtovės apsaugos ir panaudojimo problemas. Šie objektai saugomi valstybės, blogos būklės. Gal reikėtų rengti išvažiuojamąjį posėdį?

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Komisija rengė konferenciją dėl karinio paveldo, priėmė sprendimą.

Komisijos narys D. Rimkevičius

Abejojo, ar reikėtų rūpintis rusišku paveldu. Turime nusistatyti prioritetinius kultūros paveldo objektus.

Komisijos narė E. Karalevičienė

Reikėtų priimti sprendimą dėl prioritetinių kultūros paveldo objektų.

Komisijos narys D. Rimkevičius

Pritarė prioritetų nacionaliniu mastu nustatymui. Siūlė atlikti sprendimų vykdymo analizę, kontroliuoti jų įgyvendinimą.

Komisijos narys Z. Butkus

Siūlė svarstyti kultūros vertybių, esančių užsienyje, apsaugą (Nepriklausomybės paminklai). Gal svarstyti užsienyje esančių vertybių įrašymo į Registrą klausimą? Spręstinas Lukiškių aikštės klausimas.

Komisijos narys A. Gučas

Svarstytinas viso Sapiegų rūmų komplekso apsaugos klausimas, vizijos ir strategijos parengimas. Siūlė svarstyti Kauno naujamiesčio klausimą.

Komisijos narė E. Karalevičienė

Vis dar aktuali urbanistinio paveldo apskaitos ir apsaugos problema.

Komisijos narė N. Laužikienė

Siūlė svarstyti, kiek biurokratinė sistema trukdo kultūros paveldo apsaugai.

Komisijos narė N. Spiridonovienė

Klausė, ar 2016 metais bus svarstomi 2015 metais numatyti, bet nesvarstyti klausimai.

Siūlė įtraukti tautiškumo klausimą (pvz., musulmonų).

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Kitas posėdis įvyks sausio 27 d. Posėdyje bus pristatyta Sapiegų rūmų parko vizualizacija.

Informavo apie Asociacijos „Žalioji ažuolynas“ 2015-12-02 raštą „Dėl daugiavilniškio sporto ir laisvalaikio komplekso Kauno Ažuolyne“. Atsakymus parengė Komisijos nariai E. Karalevičienė ir G. Balčytis.

Komisijos narys A. Gučas

Kaune esama ne tik kultūros paveldo, bet ir urbanistikos problemų.

V. Gadeikienė

Informavo apie NKPA įstatymo keitimus. Sudaryta darbo grupė, kurioje Komisija nedalyvavo. Galutinis variantas Komisijai dar nepateiktas.

A. Degutis

Komentavo planuojamus pasikeitimus dėl atestavimo tvarkos.

Komisijos narys A. Kunevičius

Nauja tvarka leis dirbti bet kam. Esama problemų su paprastais specialistais, o ne su architektais.

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Planuota 2016 metais svarstyti Kultūros paveldo departamento programų projektus. Esama pakeitimų. Kultūros paveldo departamentas negauna konkrečių planų iš Kultūros ministerijos.

Komisijos narys G. Rutkauskas

Siūlė raštu kreiptis į Kultūros ministeriją dėl Kultūros paveldo departamento programų projektų.

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Pritarė Komisijos nario G. Rutkausko siūlymui.

Informavo apie Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos raštą dėl ataskaitos už Vilniaus istorinį centrą. Turėtų būti viena institucija, atsakinga už Vilniaus senamiesčio apsaugą.

V. Gadeikienė

Informavo apie atsakymą iš Vilniaus apygardos prokuratūros, kuriame informuojama, jog Komisijos analizės išvados persiunčiamos Kultūros paveldo departamentui ir Valstybinei teritorijų planavimo ir statybos inspekcijai. Komisija sprendimą apskundė Generalinei prokuratūrai.

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Informavo, jog Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitete pritarta Komisijos narės E. Karalevičienės kandidatūrai į Komisijos pirmininkės pareigas.

Kitas Komisijos posėdis įvyks sausio 29 d.

Posėdžio pirmininkė

Gražina Drėmaitė

Posėdžio sekretorė

Anželika Vėžienė